

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін факультету №4

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Академічна доброчесність»
вибіркових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

125 Кібербезпека та захист інформації (безпека інформаційних та
комунікаційних систем)

м. Харків
2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін факультету
№ 4 *протокол від 16.08.2023 № 9.*

Відповідальна особа:

Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Шишка Н.В.**

Розробники:

1. Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Зайцев О.Л.**
2. Професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Шишка О.Р.**
3. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Піхурець О.В.**
4. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Шишка Н.В.**

Рецензенти:

1. Проректор з наукової роботи Харківського університету канд. юрид. наук, професор **Сергієнко В.В.**
2. Завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юрид. наук, професор **Мельник К. Ю.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна	
Семестр № 2							
Тема № 1. «Поняття, принципи та сутність академічної доброчесності».	8	2	2			4	ЗАЛІК
Тема № 2. «Нормативно-правове забезпечення дотримання академічної доброчесності у ВНЗ України».	8	2	2			4	
Тема № 3. «Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність».	10	2	2			6	
Тема № 4. «Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти».	8	2	2			4	
Тема № 5. «Основні види порушень академічної доброчесності».	12	2	4			6	
Тема № 6. «Сутність плагіату та його види».	12	2	4			6	
Тема № 7. «Відповідальність за порушення академічної доброчесності».	8	2	2			4	
Тема № 8. «Процедура встановлення і доведення фактів академічної недоброчесності».	8	2	2			4	
Тема № 9. «Попередження порушень академічної доброчесності».	8	2	2			4	
Тема № 10. «Особливості використання онлайн-сервісів та комп'ютерних програм на дотримання академічної доброчесності в ВНЗ».	8	2	2			4	
Всього за семестр № 2	90	20	24			46	
Всього за 2 семестр	90	20	24			46	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

ТЕМА № 1. Поняття, принципи та сутність академічної доброчесності.

Семінарське заняття: Поняття, принципи та сутність академічної доброчесності.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень про поняття, принципи та сутність академічної доброчесності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Академічна доброчесність як міждисциплінарна категорія.
2. Фундаментальні цінності та принципи академічної доброчесності.
3. Роль і місце академічної доброчесності в науково-дослідній діяльності й у системі вищої освіти.
4. Сутність поняття академічної доброчесності.
5. Складові поняття академічної доброчесності.
6. Академічна мобільність у вищих медичних навчальних закладах України.
7. Етичні стандарти вищої освіти.
8. Особливості реалізації вимог академічної доброчесності у закладах вищої освіти.
9. Академічна культура як складова академічної доброчесності.
10. Академічна доброчесність у студентському середовищі та роль викладача у її вихованні.
11. Основні засади академічної доброчесності, які популяризує проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP)

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

При засвоєнні даного навчального питання необхідно мати на увазі, що академічна доброчесність є міждисциплінарною категорією. Варто розкрити її сутність та значимість для вищої освіти та науки в цілому. Фундаментальні цінності та принципи академічної доброчесності. Під час розкриття даного питання варто розкрити значення всіх основних принципів академічної доброчесності: старанність, самостійність у навчанні; відповідальність за власні вчинки і чесне здобуття оцінок; толерування думок інших, взаємоповага та підтримка; гідна та моральна поведінка під час навчального процесу та поза ним.

В умовах глобалізаційних процесів сучасного суспільства проблема академічної доброчесності набуває дедалі більшого значення. Роль і місце академічної доброчесності в науково-дослідній діяльності й у системі вищої освіти обумовлює стрімкий розвиток технологій та вільний доступ до

продуктів інтелектуальної власності полегшують процес використання та поширення інформації, але разом з цим набувають усе більших обертів процеси запозичення, привласнення і використання чужих ідей та думок. Саме тому варто, зазначене питання потребує поглибленого та розширеного вивчення. Розвиток освіти та науки без дотримання стандартів та принципів академічної доброчесності є неможливим. Академічна доброчесність є моральним ядром академічної культури. Ось чому пояснення основних засад академічної доброчесності стає одним із найбільш важливих питань.

Сутність поняття академічної доброчесності, варто розкрити з позиції сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Потребує розкриття і складові поняття академічної доброчесності.

Академічна мобільність у вищих навчальних закладах України передбачає участь студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу (в Україні або за кордоном), проходження навчальної або виробничої практики, проведення наукових досліджень з можливістю перезарахування в установленому порядку освоєних навчальних дисциплін, практик тощо.

Етичні стандарти вищої освіти. Варто на прикладі Етичного Кодексу розкрити ключові цінності, основні принципи й стандарти етичної поведінки учасників освітнього процесу. Розкрити принцип дії кодексу, на кого поширюється (члени університетської спільноти, якими є всі учасники освітнього процесу в Університеті, треті особи (роботодавці, представники бізнес-структур, наукова й академічна спільноти, громадські об'єднання, державні установи тощо).

Особливості реалізації вимог академічної доброчесності у закладах вищої освіти необхідно розкрити з урахуванням вивчення нормативних документів (закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»),

Необхідно проаналізувати академічну культуру як складову академічної доброчесності. Визначити академічну доброчесність у студентському та курсантському середовищі та роль викладача у її вихованні. Розкрити основні засади академічної доброчесності, які популяризує проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP).

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Фундаментальні цінності та принципи академічної доброчесності.
2. Роль і місце академічної доброчесності в науково-дослідній діяльності й у системі вищої освіти.
3. Етичні стандарти вищої освіти.

Теми рефератів:

1. Роль і місце академічної доброчесності в науково-дослідній діяльності й у системі вищої освіти.

2. Сутність та складові поняття академічної доброчесності.
3. Академічна мобільність у вищих медичних навчальних закладах України.
4. Етичні стандарти вищої освіти.
5. Особливості реалізації вимог академічної доброчесності у закладах вищої освіти.
6. Академічна культура як складова академічної доброчесності.

Література:

1. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку [Електронний ресурс] : [презентація] : матеріали для ознайомлення з результатами проекту №49169 / Міжнародного фонду «Відродження», Східноукраїнський фонд соціальних досліджень, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Київ. 58 слайдів. // URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf (.).
2. Академічна доброчесність: виклики сучасності : зб. наук. есе учасників наукового стажування / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2020. [жовтень]. 209 с. // URL: https://www.iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/11/iiasc_academic_integrity_10_2020.pdf
3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики» ; заг. ред.: Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ ; Таксон, 2016. 234 с. // URL: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
4. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упоряд. : В. Бахрушин, Є. Ніколаєв ; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. 2019. 41 с. // URL: https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxq9/view.
5. Фундаментальні цінності академічної доброчесності : пер. з англ. / Міжнародний центр академічної доброчесності. 2019. 39 с. // URL: https://www.academicintegrity.org/wpcontent/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf.
6. Шкіцька, І. Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум : навч.–метод. посібник для студентів вищих навч. закладів; М–во освіти і науки України, Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 64 с. // URL: <https://bit.ly/3luAvV7>.
7. Бутенко О.В. Правове виховання студентів вищих технічних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. пр. Херсон, 2014. – Вип. 1. – С. 59-62.
8. Впровадження етичних норм діяльності студентського самоврядування / [М. Д. Городок, В. Г. Павлюк, В. М. Стах, О. В. Пустовойтов]

; упор. А. В. Карташов та ін. Житомир : Житомирський обласний центр молодіжних ініціатив, 2010. 102 с.

9. Кульчицька О. О. Академія як простір свободи / О. О. Кульчицька, М. В. Дойчик // Проблеми розвитку науки та освіти : теорія і практика : матер. міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку науки та освіти : теорія і практика» (м. Київ, 29-30 квітня 2016 р.) / ГО «Інститут освітньої та молодіжної політики» ; Наук.-навч. центр прикладної інформатики НАН України. К. : ГО «ІОМП», 2016. С. 12-17.

10. Магльована, Г. М. Академічна доброчесність та види порушень // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2020. [вересень]. С. 87– 90. // URL: https://www.iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/10/iiasc_academic_integrity_09_2020.pdf.

11. Недогібченко, Євгенія Академічна доброчесність: складові елементи / // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 6. С. 13– 21. // URL: http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2017/6_2017/3.pdf.

12. . Семененко Л.П. Академічна доброчесність – запорука якісної освіти // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука : зб. наук. пр. / Наук. б-ка Харків. держ. ун-ту харчування та торгівлі, ф-т соц. комунікацій Харків. держ. акад. Харків, 2016. С. 146–151. // URL: <http://bit.ly/2ekakCW>.

ТЕМА № 2. Нормативно-правове забезпечення дотримання академічної доброчесності у ВНЗ України.

Семінарське заняття: Нормативно-правове забезпечення дотримання академічної доброчесності у ВНЗ України.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо системи нормативно-правового забезпечення дотримання академічної доброчесності у ВНЗ України.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Нормативно-правові акти в сфері дотримання академічної доброчесності, їх система.
2. Конституція України та її значення.
3. Кодекси та закони України.
4. Укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України.
5. Акти законодавства інших органів державної влади України.
6. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.
7. Нормативно-правова база з дотримання академічної доброчесності в Україні у сфері освіти.
8. Академічна доброчесність у Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
9. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та правил.
10. Закон України «Про авторське право та суміжні права».
11. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
12. Принципи академічної доброчесності в «Європейській хартії дослідників» («The European Charter for Researchers»).
13. «Європейський кодекс академічної доброчесності» (“The European Code of Conduct for Research Integrity”).
14. Аналогія закону і аналогія права

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Нормативно-правові акти в сфері дотримання академічної доброчесності, їх система. Законодавство у сфері забезпечення академічної доброчесності ґрунтується на Конституції України і складається із цього Закону, спеціальних законів у сфері освіти і науки (Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукові парки»), інші закони України та акти законодавства, прийняті на їх виконання, міжнародних договорів України, згода на обов’язковість яких надана Україною в установленому порядку.

Варто розкрити і правовідносини на які поширюється законодавство, та які виникають у зв'язку із: 1) здійсненням академічної діяльності; 2) проведенням конкурсів (олімпіад, турнірів, змагань) у сфері освіти і науки; 3) здійсненням процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, державного нагляду (контролю) у сфері освіти, інших процедур у сфері освіти і науки.

Нормативно-правова база з дотримання академічної доброчесності в Україні у сфері освіти. Під час вивчення цього питання основну увагу потрібно звернути на визначення академічної доброчесності у Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту». А також розкрити категорію академічної доброчесності, як сукупність етичних принципів та правил.

Окремо наголосити на принципах академічної доброчесності в «Європейській хартії дослідників» («The European Charter for Researchers»). «Європейський кодекс академічної доброчесності» (“The European Code of Conduct for Research Integrity”). Визначити аналогію закону і аналогію права.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Нормативно-правові акти в сфері дотримання академічної доброчесності, їх система.
2. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та правил.
3. Принципи академічної доброчесності в «Європейській хартії дослідників» («The European Charter for Researchers»).
4. «Європейський кодекс академічної доброчесності» (“The European Code of Conduct for Research Integrity”).

Теми рефератів:

1. Нормативно-правові акти в сфері дотримання академічної доброчесності, їх система.
2. Академічна доброчесність у Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
3. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та правил.
4. Принципи академічної доброчесності в «Європейській хартії дослідників» («The European Charter for Researchers»).
5. «Європейський кодекс академічної доброчесності» (“The European Code of Conduct for Research Integrity”).

Література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
2. Задорожна С.М. Внутрішні документи установи як спосіб забезпечення академічної доброчесності // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2020. С. 41-

45. // URL:
https://www.iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/10/iiasc_academic_integrity_09_2020.pdf
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності // URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf
4. Положення про Національний репозитарій академічних текстів : постанова Каб. Міністрів України від 19 лип. 2017 р. № 541. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2017-%D0%BF#Text>
5. Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагиату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): лист М-ва освіти і науки від 15.08.2018 р. № 1/11-8681 // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instruktsiia/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>
6. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про освіту» : лист М-ва освіти і науки України від 13.10.2017 р. № 1/9-554. // URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/57658/
7. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>
8. Положення про академічну доброчесність у ХНУВС // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/academic_integrity_provisions.pdf
9. Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагиат у Харківському національному університеті внутрішніх справ // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/checking_plagiarism.pdf
10. План заходів щодо дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками Харківського національного університету внутрішніх справ на 2022-2023 навчальний рік // URL: https://univd.edu.ua/files/antiplagiat/plan_of_measures_for_compliance_acad_22_23.pdf
11. Академічна доброчесність у Харківському національному університеті внутрішніх справ // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/academic_integrity.pdf
12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556 – VII. // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
13. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації МОН України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
14. Про наукову і науково – технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848 – VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n946>.
15. Про авторське право і суміжні права : закон України від 23.12.1993 №3792-ХІІ. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

16. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-У111.ВВР, 2017, № 38-39, ст.380.
17. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263.
18. Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти // URL: [\]https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf](https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf)
19. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти // URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/.pdf>.
20. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Заходи в рамках проекту 1.01.2016 – 31.12.2019 // URL: http://lawfaculty.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/SAIUP-Program-Description-2016-2019_UKR_final.pdf
21. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/.pdf>
22. Етичний кодекс ученого України. // URL: <https://www.znu.edu.ua/etychnyjkodex-uchenogo-Ukrajiny.pdf>

ТЕМА № 3. Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність.

Семінарське заняття: Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень про право інтелектуальної власності у співвідношенні її з академічною доброчесністю.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та зміст права інтелектуальної власності.
2. Передумови правової регламентації відносин, пов'язаних з результатами інтелектуальної діяльності.
3. Відмінності матеріальних об'єктів від нематеріальних.
4. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
5. Майнові права інтелектуальної власності.
6. Передання майнових прав інтелектуальної власності.
7. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти.
8. Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності, право на комерційну інформацію, тощо.
9. Законодавство про інтелектуальну власність в Україні.
10. Авторське право.
11. Об'єкти авторського права.
12. Поняття та ознаки об'єктів авторського права.
13. Літературні та художні твори.
14. Комп'ютерні програми.
15. Компіляції даних.
16. Інші твори.
17. Обсяг правової охорони об'єктів авторського права.
18. Зміст суб'єктивного авторського права.
19. Обмеження авторського права.
20. Виникнення авторських прав.
21. Особисті немайнові та майнові авторські права.
22. Строк дій авторського права.
23. Правові наслідки закінчення строку чинності авторського права.
24. Загальні засади обмеження авторського права.
25. Використання цитат.
26. Використання творів в наукових, освітніх, культурних та соціальних цілях.
27. Вільне відтворення бібліотеками.
28. Вільне відтворення творів у особистих цілях
29. Порядок і способи цивільно-правового захисту авторського права.

30. Законодавча та нормативна підтримка прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі, засоби і практика охорони.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

При розгляді питання поняття права інтелектуальної власності потрібно розпочати зі з'ясування виникнення та розвиток інтелектуальної власності, як правової категорії. З'ясування змісту права інтелектуальної власності варто почати з доктринальних підходів щодо визначення та змісту права інтелектуальної власності. Розглянути поняття творчої діяльності. Проаналізувати особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Також встановити строк чинності майнових прав інтелектуальної власності.

Систему права інтелектуальної власності потрібно розглянути з позиції розмежування інститутів права інтелектуальної власності. Враховуючи при цьому, що основними інститутами права інтелектуальної власності є фактологічна, реєстраційна система та фактична монополія.

Встановлення джерел правового регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності потрібно почати із системи законодавства. А саме: дослідити Закони України, їх основні положення та міжнародно-правових актів. Потрібно надати їх загальну характеристику та охарактеризувати основні проблеми удосконалення законодавчого регулювання відносин пов'язаних з правом інтелектуальної власності.

Необхідно з'ясувати особливості авторського права. Визначити поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Визначити систему джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єкта авторського права. Охарактеризувати національне законодавство та міжнародні нормативно-правові акти щодо авторського права.

Визначаючи поняття об'єкта авторського права, потрібно розпочати зі з'ясування ознак та видів об'єкта авторського права. Потрібно також пояснити обсяг правової охорони об'єкта авторського права та правове значення елементів твору. Визначити об'єкти, що не охороняються авторським правом. Суб'єктами авторського права є: автор, співавтори, суб'єкти, які набули права на твори відповідно до договору або закону. Організації колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права.

При встановленні виникнення та здійснення авторських прав потрібно враховувати момент виникнення суб'єктивного авторського права. З'ясування також потребує презумпція авторства. Особисті немайнові права автора. Виключні майнові авторські права. Обмеження майнових авторських прав. Право слідування. Здійснення державної реєстрації об'єкта авторського права. Строк чинності майнових авторських прав та правові наслідки його закінчення.

Визначення порушення авторського права потрібно розпочати з поняття порушення авторського права і їх видів. Стосовно адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності, потрібно встановити склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона,

суб'єкт, суб'єктивна сторона. Також надати цивільно-правові способи захисту авторського права. Які поділяються на загальні та спеціальні способи захисту авторського права.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
2. Майнові права інтелектуальної власності.
3. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти.
4. Поняття та ознаки об'єктів авторського права.
5. Зміст суб'єктивного авторського права.
6. Обмеження авторського права.
7. Загальні засади обмеження авторського права.
8. Порядок і способи цивільно-правового захисту авторського права.

Теми рефератів:

1. Передумови правової регламентації відносин, пов'язаних з результатами інтелектуальної діяльності.
2. Відмінності матеріальних об'єктів від нематеріальних.
3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
4. Майнові права інтелектуальної власності.
5. Поняття та ознаки об'єктів авторського права.
6. Літературні та художні твори.
7. Комп'ютерні програми.
8. Компіляції даних.
9. Особисті немайнові та майнові авторські права.
10. Строк дій авторського права.
11. Загальні засади обмеження авторського права.

Література

1. Вахонєва І. Авторське право і суміжні права в Україні : навч.посібник. К: Дакор. 2019. 576с.
2. Капіца Ю.М. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку / Центр досліджень інтелектуальної власності та трансферу технології НАН України. 2-е вид. Київ: Академперіодика, 2020. 664 с.
3. Капіца Ю.М., Ступак С.К., Жувака О.В. Авторське право і суміжні права в Європі. К.: Логос, 2012. 692 с.
4. Компіляція даних (база даних), як особливий об'єкт цивільного права / С.Й.Литвин, О.В. Піхурець. Ужгород, 2015. 336с.
5. Коноваленко В. Авторське право у видавничій справі. Практичний посібник для авторів, редакторів, видавців. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2010. 320 с.
6. Кулініч О. О. Авторське право і суміжні права : (навчально-методичний посібник). О. : Юридична література, 2017. 148 с.

7. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедисюк І.М. та ін. Київ: К.І.С., 2018. 424с.
8. Право інтелектуальної власності : підручник / Авт. : О. І. Харитонов, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова, В. С. Дмитришин, О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе та ін. за заг. ред. О. І. Харитонової. К: Юрінком Інтер. 2021. 540 с.
9. Право інтелектуальної власності для креативних індустрій: Хендбук для тих, хто прагне мати під рукою юрист і / відп. Ред. О. Сімсон, С. Глозов. Х.: Точка, 2019. 76 с.
10. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. Булеци С.Б., к.ю.н., доц. Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
11. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник/ Еннан Р.Є. [та ін.]. К.: Алерта, 2016. 492 с
12. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. / О.П.Світличний. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.
13. Рижко О.М. Плагіат як соціальнокомунікаційне явище : монографія. К.: Паливода А.В., 2017. 388с.
14. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С.О.Сліпченко, О.В.Синегубов, В.А.Кройтор та ін. ; за ред. Ю.М.Жорнокуя та Л.В.Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.
15. Теоретико-прикладні проблеми кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. К. : НДІ ІВ НАПрНУ ; Лазурит-Поліграф, 2011. 326 с.
16. Харитонova О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади). О. : Фенікс, 2011. 346 с.
17. Харківська цивілістична школа: здійснення та захист права інтелектуальної власності : монографія за заг. ред. І.В. Спасібо-Фатєєвої. Харків : Право, 2018. 696 с.
18. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [текст] Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 504 с.
19. Цивільно-правова охорона та захист авторського права в сучасних умовах технологічного розвитку: монографія / Колектив авторів : О. О. Штефан, А. С. Штефан, І. І. Петренко, О. О. Мацкевич, В. М. Троцька, С. А. Петренко; за наук. ред. Н. М. Мироненко. К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2014. 341 с.
20. Штефан О.О. Цивільний процесуальний порядок захисту суб'єктивного авторського права. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 498 с.
21. Якубівський І. Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні. Львів, 2018. 521 с.

ТЕМА № 4. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Семінарське заняття: Дотримання академічної доброчесності здобувачами

вищої освіти.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Формування культури академічної доброчесності у студентів, курсантів, здобувачів.
2. Науковий та освітній процеси в університеті: нормативне забезпечення, відкритість, конкурентність, результативність.
3. Організація роботи з академічними групами студентів та групами студентів за інтересами.
4. Індивідуальна робота зі студентами, використання індивідуальних методів навчання, консультації.
5. Базові засади наукового та освітнього процесу в Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
6. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
7. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.
8. Надання достовірної інформації про методики і результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики та джерела використаної інформації.
9. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
10. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.
11. Об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Особливості формування культури академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти. При розкритті даного питання, слід звернути увагу на найбільш ефективні методи формування культури академічної доброчесності. А саме: 1) використання спеціалізованого програмного забезпечення для виявлення плагіату на основі правил і культури щодо його використання; 2) розбудова університетського депозитарію, які містять бази даних академічних/наукових текстів студентів/викладачів/науковців; 3) використання та імплементація ЗВО спеціальних інституційних політик запобігання і боротьби з плагіатом і формування культури академічної доброчесності (кодекси честі студентів, етичні кодекси викладачів; 4) дослідження внутрішніх причин та сучасних освітніх практик у ЗВО у сфері боротьби з плагіатом для вироблення на цій основі відповідних політик, інструкцій; 5) заснування незалежних національних агенцій, діяльність яких спрямована на вирішення спорів у сфері академічної доброчесності задля

захисту прав студентів і викладачів, докторантів, іноземних студентів у ЗВО;
6) розбудова загальнодержавної системи збору статистичних даних щодо виявлених випадків академічної нечесності у ЗВО та оприлюднення на їх основі щорічних звітів; 7) формування культури академічної доброчесності через комплекс психолого-педагогічних, психологічних чинників.

Особливу увагу варто приділити формуванню науковому та освітньому процесу в університеті. Дослідити нормативне забезпечення даного процесу. Розкрити важливість організація роботи з академічними групами студентів (курсантів) та групами студентів (курсантів) за інтересами. Важливим є також, аналіз на предмет важливості індивідуальної роботи зі студентами (курсантами), використання індивідуальних методів навчання, консультації.

Приділи увагу потрібно і правилам здійснення посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей. Для цього варто дослідити норми авторського законодавства. Окреслити способи, прийоми та важливість надання достовірної інформації про методики і результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики та джерела використаної інформації. Визначити важливість самостійного виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Встановити порядок та хто має здійснювати контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти та об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Базові засади наукового та освітнього процесу в Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
2. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.
3. Об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Теми рефератів:

1. Формування культури академічної доброчесності у студентів, курсантів, здобувачів.
2. Організація роботи з академічними групами студентів та групами студентів за інтересами.
3. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.
4. Дотримання норм законодавства про авторське право.

Література

1. Академічна доброчесність в університеті. Платформа ВУМ-online // URL: <https://vumononline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
2. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 09.09–21.09.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Ун-ту Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 147 с.
3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. К. : Таксон, 2016. 234 с.
4. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
5. Етика правника: збірка тез доповідей і повідомлень учасників круглого столу (21 листопада 2019 р.) / за ред. Т.Б.Вільчик, Я.О.Ковальнової. Харків: Нац.юрид.ун-т ім.Я.Мудрого, 2019. 307 с. // URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/SB_Etuka_pravnuka_2019.pdf
6. Заболотная Л.В. Некоторые аспекты компаративно-правовых методологических правил. *Правове життя сучасної України* : у 3-х т: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М.Р.Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.112-115.
7. Основи академічного письма : методичні рекомендації та програма курсу / уклад. : Наталя Шліхта, Ірина Шліхта ; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Київ, 2016. 61 с. // URL: https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf.
8. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім.. О.О.Потебні. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
9. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2012. 320 с.
10. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>

ТЕМА № 5. Основні види порушень академічної доброчесності.

Семінарське заняття: Основні види порушень академічної доброчесності.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо основних видів порушень академічної доброчесності.

Кількість годин – 4 год.

Навчальні питання:

1. Основні форми порушення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти.
2. Історія боротьби з порушеннями академічної доброчесності в освіті.
3. Зміни характеру порушень академічної доброчесності в сучасному закладі вищої освіти внаслідок інформатизації та діджиталізації освітнього середовища.
4. Виховання культури навчання й викладання в закладах вищої освіти
5. Формалізація видів порушень академічної доброчесності.
6. Академічний плагіат.
7. Самоплагіат.
8. Фабрикація.
9. Фальсифікація.
10. Різновиди фабрикації та фальсифікації даних.
11. Шляхи виявлення фабрикації та фальсифікації даних.
12. Способи запобігання фабрикації й фальсифікації й покарання за них.
13. Хабарництво форми вияву, способи боротьби з явищем та запобігання йому.
14. Необ'єктивне оцінювання.
15. Необ'єктивне оцінювання як свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.
16. Способи запобігання необ'єктивному оцінюванню.
17. Академічний саботаж: форми вияву, шляхи запобігання.
18. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.
19. Обман у освітньому процесі як надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу.
20. Різновиди обману.
21. Способи запобігання обману.
22. Причини списування.
23. Способи запобігання списуванню.
24. Узгодження викладачем (і закладом вищої освіти) обсягу навчальних завдань із виділеним на їх виконання навчальним планом як спосіб запобігання списуванню й іншим формам академічної недоброчесності.
25. Індивідуалізація завдань як шлях запобігання списуванню в процесі навчальної діяльності.
26. Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.

27. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Основні форми порушення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти. При викладенні питання щодо форм порушення академічної доброчесності варто враховувати ст. 42 Закону України «Про освіту» де визначено такі види порушення академічної доброчесності: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання. Необхідно також висвітлити історія боротьби з порушеннями академічної доброчесності в освіті. Показати та проаналізувати зміни характеру порушень академічної доброчесності в сучасному закладі вищої освіти внаслідок інформатизації та діджиталізації освітнього середовища. Розкрити особливості виховання культури навчання й викладання в закладах вищої освіти

Детально проаналізувати та розкрити академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі; необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти; надання допомоги чи створення перешкод здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.

Додатково окреслити способи запобігання обману. Звернути увагу на причини списування та способи запобігання списуванню. Приділити окрему увагу необхідності узгодження обсягу навчальних завдань із виділеним на їх виконання навчальним планом як спосіб запобігання списуванню й іншим формам академічної недоброчесності. Охарактеризувати індивідуалізацію

завдань як шлях запобігання списуванню в процесі навчальної діяльності.

Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Основні форми порушення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти.
2. Зміни характеру порушень академічної доброчесності в сучасному закладі вищої освіти внаслідок інформатизації та діджиталізації освітнього середовища.
3. Формалізація видів порушень академічної доброчесності.
4. Академічний плагіат.
5. Самоплагіат.
6. Фабрикація.
7. Фальсифікація.
8. Хабарництво форми вияву, способи боротьби з явищем та запобігання йому.
9. Необ'єктивне оцінювання.
10. Академічний саботаж: форми вияву, шляхи запобігання.
11. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.

Теми рефератів:

1. Основні форми порушення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти.
2. Академічний плагіат.
3. Фабрикація.
4. Фальсифікація.
5. Хабарництво форми вияву, способи боротьби з явищем та запобігання йому.
6. Необ'єктивне оцінювання.
7. Академічний саботаж: форми вияву, шляхи запобігання.
8. Обман у освітньому процесі як надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу.
9. Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.
10. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Література

1. Академічна доброчесність в університеті. Платформа ВУМ-online // URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
2. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 09.09–21.09.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Ун-ту Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 147 с.
3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г.Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О.Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
4. Академічна культура дослідника в освітньому просторі: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17 травня 2018 року)/ за ред. О.М. Семеног. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 268 с.
5. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку : [презентація] : матеріали для ознайомлення з результатами проекту №49169 / Міжнародного фонду «Відродження», Східноукраїнський фонд соціальних досліджень, Харківський національний університет ім. В. Н .Каразіна. Київ. 58 слайдів. // URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf
6. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. К. : Таксон, 2016. 234 с.
7. Бахрушин, В. Академічний плагіат і самоплагіат в науці та вищій освіті: нормативна база і світовий досвід // Освітня політика. Портал громадських експертів. Назва з екрана. 2018. // URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1128-akademichnij-plagiat-i-samoplagiat-v-nautsi-tavishchij-osviti-normativna-baza-i-svitovij-dosvid>.
8. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність : академічні та громадянські чесноти // Філософська думка. К., 2014. № 5. С. 110-122.
9. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: кроскультурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241-248.
10. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В. Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Київ-Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25-34.
11. Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти // URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf

12. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263.

13. Етика правника: збірка тез доповідей і повідомлень учасників круглого столу (21 листопада 2019 р.) / за ред. Т.Б. Вільчик, Я.О.Ковальнової. Харків: Нац.юрид.ун-т ім.Я.Мудрого, 2019. 307 с. // URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/SB_Etuka_pravnuka_2019.pdf

14. Кирилів, В. О. Актуальна проблема сьогодення: плагіат у роботах студентів // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2019. С. 95–97. // URL: <https://iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/02/74f66564f68a43d57543ea4130adbcb8.pdf>.

15. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2013. Ч. 2. С. 61–71

16. Магльована, Г. М. Академічна доброчесність та види порушень // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2020. С. 87– 90. // URL: https://www.iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/10/iiasc_academic_integrity_09_2020.pdf.

17. Піхурець О. Плагіат: проблеми виявлення та засоби попередження // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Львів: ЛьвДУВС, 2012. Вип.2(1). С. 161-172.

18. Плагіат у студентських роботах : методи виявлення та запобігання : метод. посіб. / за ред. Н. В. Стукало. Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.

19. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». // URL: <http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books/acgr.pdf>.

20. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>

ТЕМА № 6. Сутність плагіату та його види.

Семінарське заняття: Сутність плагіату та його види

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо сутності плагіату та його видів.

Кількість годин – 4 год.

Навчальні питання:

1. Плагіат: причини на передумови виникнення й способи вирішення проблеми.
2. Причини поширеності плагіату в роботах здобувачів вищої освіти.
3. Визначення плагіату.
4. Навмисний і ненавмисний плагіат.
5. Основні різновиди академічного плагіату: дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело, використання інформації з певного джерела без посилання на нього, перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, подання як власних робіт, виконаних на замовлення іншими особами.
6. Самоплагіат у науковій діяльності.
7. Відмінність академічного плагіату й помилок цитування.
8. Механізми встановлення факту плагіату в роботах здобувачів вищої освіти.
9. Нормативно-правові засади попередження плагіату у освітянській діяльності.
10. Формування у здобувачів вищої освіти системи мотивації до навчання, яка виключає використання плагіату.
11. Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення посилань.
12. Способи використання даних, ідей, уривків з інших творів у своєму тексті.
13. Вимоги до перефразування тексту джерела в наукових працях.
14. Коректне оформлення перекладу наукових текстів.
15. Резюмування, непряме цитування, пряме або дослівне цитування, використання гіпотез, положень і методик, запозичення формул, ілюстрацій, таблиць та ін.
16. Коректне цитування та оформлення посилань. Обсяг дозволених запозичень.
17. Бібліографічні посилання: внутрішньотекстові, підрядкові, позатекстові, первинні та вторинні.
18. Посилання в тексті на джерела. Круглі дужки (...). Квадратні дужки [...] у підрядкових та позатекстових посиланнях.
19. Оформлення виносок.
20. Цитата в тексті.
21. Парафраз.

22. Оформлення ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту.
23. Спеціальне застереження.
24. Список використаних джерел.
25. Способи групування бібліографічних описів.
26. Національні правила оформлення бібліографічних посилань (чинний ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»).
27. Міжнародні стилі оформлення списку наукових публікацій. Особливості їх використання залежно від сфери застосування і спеціальності.
28. Бібліографічний пошук.
29. Бібліографічні менеджери (referencemanager): ключові функції, порівняльна характеристика.
30. Програма з відкритим вихідним кодом Zotero.
31. Вільний бібліографічний менеджер, наукова соціальна мережа Mendeley.
32. Система управління бібліографічною інформацією EndNote Online.
33. Сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери: EndNote, Bibus, JabRef, Papers, Paperpile, ReadCube, Referencer, Zotero, Mendeley та інші; як ними користуватись.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Плагіат: причини на передумови виникнення й способи вирішення проблеми. Дане питання необхідно розкрити з урахуванням засад авторського права і наявності помилкових переконань про нього. Причини поширеності плагіату в роботах здобувачів вищої освіти. Серед суб'єктивних причин вчинення плагіату є лінь і неспроможність; несформованість критичного мислення; брак креативності; брак совісті й відповідальності; ігнорування морально-етичних приписів; впевненість у безкарності; низький інтелектуальний рівень; неповага до праці іншого; спаплюжене ціннісне сприйняття світу; прагнення статусу без наявності задатків; нерозуміння важливості етичних приписів у професійній взаємодії; «всі так роблять». До об'єктивних причин віднесли абсолютний (неконтрольований) доступ до інформації в Інтернеті; нецивілізованість країни; нездатність академічної еліти продукувати нові ідеї; закритість і збідненість вітчизняного інтелектуального поля; нестача часу, зумовлена завищеними вимогами при відсутності належних умов; недоступність джерел, відсутність спроможності придбати їх; вкрай слабкий в теоретичному сенсі рівень підготовки науковця та інертність (малодинамічність) наукового життя; зниження вимогливості до робіт різних типів; зниження професійності тих, хто перевіряє роботи, в яких є плагіат (тобто йдеться про толерування плагіату); поступове відмирання системної навчальної та наукової роботи через перехід на тестовий освітній стандарт, який передбачає механічне запам'ятовування, а не осмислення; складність визначення першоджерела через засилля плагіату; «виготовлення» наукового

дослідження на замовлення; недостатня поінформованість щодо правомірного використання чужих текстів; корупція; фінансові причини; відсутність чіткого правового регулювання й реального покарання за плагіат; відсутність відповідної нормативно-правової практики протидії плагіату; ігнорування авторського права; імітація боротьби з плагіатом у соціумі загалом

Визначення плагіату. Порушення академічної доброчесності вважається: академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Розкрити його види: навмисний і ненавмисний плагіат. Основні різновиди академічного плагіату: дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело, використання інформації з певного джерела без посилання на нього, перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, подання як власних робіт, виконаних на замовлення іншими особами. Самоплагіатом у науковій є діяльності оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів. Розкрити відмінність академічного плагіату й помилок цитування.

Механізми встановлення факту плагіату в роботах здобувачів вищої освіти, варто розкрити з урахуванням сучасного законодавства та міжнародних правил. Варто розкрити нормативно-правові засади попередження плагіату у освітянській діяльності. Проаналізувати перспективи формування у здобувачів вищої освіти системи мотивації до навчання, яка виключає використання плагіату.

Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення посилань необхідно розкрити з урахуванням авторського законодавства. Проаналізувати та висвітлити способи використання даних, ідей, уривків з інших творів у своєму тексті. Охарактеризувати вимоги до перефразування тексту джерела в наукових працях. Визначити коректне оформлення перекладу наукових текстів. Резюмування, непряме цитування, пряме або дослівне цитування, використання гіпотез, положень і методик, запозичення формул, ілюстрацій, таблиць та ін. Коректне цитування та оформлення посилань. Обсяг дозволених запозичень.

При висвітленні питання стосовно бібліографічних посилань, необхідно приділити увагу: внутрішньотекстовим, підрядковим, позатекстовим, первинним та вторинним посиланням. Розкрити посилання в тексті на джерела. Надати визначення необхідності застосування круглих дужок (...) та квадратних дужок [...] у підрядкових та позатекстових посиланнях. Сформулювати правила оформлення виносков, цитати в тексті, парафраз. Оформлення ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту розкрити з урахуванням авторського законодавства. Охарактеризувати спеціальне застереження. Список використаних джерел. Способи групування бібліографічних описів.

При висвітленні питання щодо національних правил оформлення

бібліографічних посилань (чинний ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічні посилання. Загальні вимоги та правила складання»), варто з'ясувати правила та міжнародні стилі оформлення списку наукових публікацій. Розкрити особливості їх використання залежно від сфери застосування і спеціальності. Охарактеризувати бібліографічний пошук та бібліографічні менеджери (referencemanager): ключові функції, порівняльна характеристика. Проаналізувати та обґрунтувати необхідність застосування програми з відкритим вихідним кодом Zotero. Розкрити важливість вільного бібліографічного менеджера, наукової соціальної мережі Mendeley. Система управління бібліографічною інформацією EndNote Online, та її характеристика. Проаналізувати сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери: EndNote, Bibus, JabRef, Papers, Paperpile, ReadCube, Referencer, Zotero, Mendeley та інші; як ними користуватись.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Плагіат: причини та передумови виникнення й способи вирішення проблеми.
2. Механізми встановлення факту плагіату в роботах здобувачів вищої освіти.
3. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Теми рефератів:

1. Плагіат: причини та передумови виникнення й способи вирішення проблеми.
2. Механізми встановлення факту плагіату в роботах здобувачів вищої освіти.
3. Нормативно-правові засади попередження плагіату у освітянській діяльності.
4. Формування у здобувачів вищої освіти системи мотивації до навчання, яка виключає використання плагіату.
5. Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення посилань.
6. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».
7. Міжнародні стилі оформлення списку наукових публікацій. Особливості їх використання залежно від сфери застосування і спеціальності.
8. Бібліографічний пошук.

Література

1. Автоматичне оформлення джерел по ВАК України. Назва з екрану. Режим доступу// URL: : vak.in.ua/
2. Академічне письмо та бібліографія. Головна. Назва з екрану. // URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.
3. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. К. : УкрНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
4. Бойко Р. В. Без компіляцій і плагіату! // Бюлетень ВАК України. К., 2008. № 12. С. 11-13.
5. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: кроскультурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241-248.
6. Дикань С.А. Плагіат в освіті : походження, причини та шляхи подолання // Безпека життєдіяльності : всеукр. наук.-попул. журн. К., 2007. № 5. С. 16-20.
7. ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.
8. Заболотная Л.В. Некоторые аспекты компаративно-правовых методологических правил. *Правове життя сучасної України* : у 3-х т: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.112-115.
9. Кирилів, В. О. Актуальна проблема сьогодення: плагіат у роботах студентів / В. О. Кирилів // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2019. [березень]. С. 95–97.
URL: <https://iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/02/74f66564f68a43d57543ea4130adbcb8.pdf>
10. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. К., 2013. Ч. 21 : С. 61-71.
11. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2013. Ч. 2. С. 61–71
12. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі : О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Науковотехнічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. URL: http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/International%20style%20citations_2017.pdf?i d=d1b22a28-96eb-4ca4-9ac7-8e29a393b9fb.

13. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О.С.Чмир, Т.К.Кваша, Т.О.Ярошенко та ін. К. : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repozytarii_akademichnykh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
14. Підодвірна, Ю. Академічний плагіат – загроза для студентів? // Studway : [сайт]. 2015. URL: <https://studway.com.ua/akademichniy-plagiat/>
15. Піхурець О. Плагіат: проблеми виявлення та засоби попередження // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Львів: ЛьвДУВС, 2012. Вип.2(1). С. 161-172.
16. Плагіат у студентських роботах : методи виявлення та запобігання : метод. посіб. / за ред. Н. В. Стукало. Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.
17. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою Інтернет ресурсів. URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.
18. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах : DSpace. URL: _ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
19. Ресурс для перевірки видання на доброчесність : Think. Check. Submit. URL: <https://thinkchecksubmit.org/>
20. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. URL: www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliohrafichnykh.
21. Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.]. К., 2015. Вип. 11. С. 100–106.
22. Шишка, Р. Б. Плагіат та його прояви і небезпеки // Часопис Київського університету права. 2014. Вип. 4. С. 170–175. // URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2014_4/CHAS14_4.pdf
23. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
24. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». // URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_acgr.pdf.

ТЕМА № 7. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Семінарське заняття: Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Сутність відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.
2. Підстави та умови відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.
3. Основні види академічної відповідальності.
4. Відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного кваліфікаційної категорії.
5. Позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.
6. Повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо).
7. Повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.
8. Попередження.
9. Позбавлення академічної стипендії.
10. Позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.
11. Відрахування із закладу освіти.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Сутність відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти полягає в тому, що здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої **відповідальності**: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження навчального курсу; відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту). Відповідно варто розкрити підстави та умови відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.

Проаналізувати основні види академічної відповідальності. Охарактеризувати процедуру відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-наукового рівня чи присвоєння вченого звання. Розкрити такий вид академічної відповідальності, як позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання. Визначити підстави та механізм відмови в присвоєнні або позбавлення присвоєного кваліфікаційної категорії. Охарактеризувати позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади. Проаналізувати та розкрити повторне проходження

оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо) та повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми. Попередження, зміст та наслідки. Розкрити підстави позбавлення академічної стипендії. Розкрити позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання. Визначити процедуру відрахування із закладу освіти, та її наслідки.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Підстави та умови відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.
2. Основні види академічної відповідальності.

Теми рефератів:

1. Сутність відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.
2. Підстави та умови відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.
3. Основні види академічної відповідальності.

Література

1. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: кроскультурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241-248.
3. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В. Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Київ-Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25-34.
4. Джонс Р.М. Академічна корупція в Україні // Прозорість і корупція в системі вищої освіти України : зб. матер. конф. (21-22 листоп. 2002 р., м. Львів). К. : Таксон, 2003. (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). - С. 261-268.
5. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>
6. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О.С.Чмир, Т.К.Кваша, Т.О.Ярошенко та ін. К. : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repoz_ytarii_akademichnykh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ТЕМА № 8. Процедура встановлення і доведення фактів академічної недоброчесності.

Семінарське заняття: Процедура встановлення і доведення фактів академічної недоброчесності.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо процедура встановлення і доведення фактів академічної недоброчесності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.
2. Подання скарги про академічну недоброчесність.
3. Повідомлення (скарга) особи про подання скарги (повідомлення).
4. Проведення службового розслідування.
5. Опитування свідків.
6. Вивчення першоджерел (публікації, підсумкові роботи).
7. Проведення консультацій з експертами.
8. Інші заходи, необхідні для проведення об'єктивного розслідування.
9. Підготовка звіту за результатами розгляду питання та з'ясування всіх обставин.
10. Рішення викладача про встановлення факту порушення академічної доброчесності.
11. Рішення екзаменаційної комісії про встановлення факту порушення академічної доброчесності.
12. Рішення комісії з питань доброчесності про встановлення факту порушення доброчесності та притягнення здобувача освіти до академічної (дисциплінарної) відповідальності.
13. Права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності тощо.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності варто розкривати з урахуванням вимог національного законодавства та встановленого порядку уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти.

Подання скарги про академічну недоброчесність. Повідомлення (скарга) особи про подання скарги (повідомлення). Скарга на дії чи рішення структурних підрозділів, керівництва, науково-педагогічних працівників та інших посадових осіб, які є працівниками академії, подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє студента права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі

відсутності такого органу або незгоди студента з прийнятим за скаргою рішенням – безпосередньо до суду.

Варто враховувати, що курсант (студент) може подати скаргу особисто або через уповноважену на це іншу особу. Скарга в інтересах неповнолітніх і недієздатних осіб подається їх законними представниками.

Проведення службового розслідування. При розкритті зазначеного питання, слід враховувати, що службове розслідування це комплекс заходів, які проводяться з метою уточнення причин і умов, що сприяли вчиненню правопорушення, а також встановлення ступеня вини особи (осіб), чії дії або бездіяльність стали причиною вчинення правопорушення. Розкрити процес опитування свідків. Охарактеризувати процес вивчення першоджерел (публікації, підсумкові роботи). Зазначити процедуру проведення консультацій з експертами-фахівцями. Визначити інші заходи, необхідні для проведення об'єктивного розслідування. Визначити процес підготовки звіту за результатами розгляду питання та з'ясування всіх обставин.

Під час вивчення питання про рішення викладача про встановлення факту порушення академічної доброчесності, необхідно розкрити процес прийняття такого рішення та його наслідки. Охарактеризувати рішення екзаменаційної комісії про встановлення факту порушення академічної доброчесності та його наслідки. Зазначити підстави на умови винесення рішення комісії з питань доброчесності про встановлення факту порушення доброчесності та притягнення здобувача освіти до академічної (дисциплінарної) відповідальності.

При розкритті питання про права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності тощо слід враховувати наступне. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права: ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження; особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності; знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності; оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.
2. Проведення службового розслідування.
3. Права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності тощо.

Теми рефератів:

1. Проведення службового розслідування.
2. Заходи, необхідні для проведення об'єктивного розслідування.
3. Права осіб, стосовно яких порушено питання про недотримання ними принципів академічної доброчесності тощо.

Література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г.Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О.Дегтярьової. Дніпро : ДПІДУ НАДУ, 2017. 169 с
2. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263.
3. Етичний кодекс ученого України. // URL: <https://www.znu.edu.ua/etychnyjkodex-uchenogo-Ukrainy.pdf>
4. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти // URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/.pdf>.
5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Заходи в рамках проекту 1.01.2016 – 31.12.2019 // URL: http://lawfaculty.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/SAIUP-Program-Description-2016-2019_UKR_final.pdf
6. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/.pdf>
7. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5.09.2017) : лист М-ва освіти і науки України від 23.10.2018 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
8. Доброчесності для закладів вищої освіти : лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>

ТЕМА № 9. Попередження порушень академічної доброчесності.

Семінарське заняття: Попередження порушень академічної доброчесності.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо попередження порушень академічної доброчесності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Заходи щодо попередження порушень академічної доброчесності.
2. Просвітницька й виховна робота в системі запобігання порушень.
3. Функціонування комісії з питань академічної доброчесності у закладах вищої освіти.
4. Проведення опитувань учасників освітнього процесу як інструмент боротьби з академічною недоброчесністю.
5. Кодекс честі університету.
6. Підписання декларації про дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти Харківського національного університету внутрішніх справ
7. Відкритий доступ до творчих здобутків й розкриття інформації та попередження плагіату. Основні ідеї концепції.
8. Підтримка та опозиція до відкритого доступу.
9. Позиція України щодо відкритого доступу.
10. Шляхи та засоби забезпечення відкритого доступу до інформації.
11. Зелений шлях відкритого доступу.
12. Тематичні репозитарії.
13. Урядові репозитарії.
14. Інституційні репозитарії.
15. Агрегаційні репозитарії.
16. Функції репозитаріїв.
17. Переваги розміщення результатів наукових досліджень у відкритому доступі.
18. Національний репозитарій академічних текстів та академічна доброчесність в Україні.
19. Відкриті дані та відкрита наука.
20. Причини та переваги поширення дослідницьких даних.
21. Методи зберігання та захисту даних.
22. Приватність і конфіденційність даних.
23. Ліцензії та особливості їх використання.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

Слід при розкритті питання про заходи щодо попередження порушень академічної доброчесності врахувати саме наступні заходи: 1) використання спеціалізованого програмного забезпечення для виявлення плагіату на основі правил і культури щодо його використання; 2) розбудова університетського

депозитарію, які містять бази даних академічних/наукових текстів студентів/викладачів/науковців; 3) використання та імплементація ЗВО спеціальних інституційних політик запобігання і боротьби з плагіатом і формування культури академічної доброчесності (кодекси честі студентів, етичні кодекси викладачів; 4) дослідження внутрішніх причин та сучасних освітніх практик у ЗВО у сфері боротьби з плагіатом для вироблення на цій основі відповідних політик, інструкцій; 5) заснування незалежних національних агенцій, діяльність яких спрямована на вирішення спорів у сфері академічної доброчесності задля захисту прав студентів і викладачів, докторантів, іноземних студентів у ЗВО; 6) розбудова загальнодержавної системи збору статистичних даних щодо виявлених випадків академічної нечесності у ЗВО та оприлюднення на їх основі щорічних звітів; 7) формування культури академічної доброчесності через комплекс психолого-педагогічних, психологічних чинників.

Просвітницька й виховна робота в системі запобігання порушень передбачає реалізацію заходів, спрямованих на попередження порушень академічної доброчесності, вдосконалення процесу набуття освіти курсантами (студентами) без порушень норм моралі; розвиток умов, що сприяють збереженню основних принципів академічної доброчесності, виявлення негативних змін у поведінці курсантів (студентів), вивчення причин і умов, що сприяють порушенню академічної доброчесності, попередження їх подальшого розвитку; організацію змістовного навчання, поліпшення роботи з курсантами (студентами), надання їм допомоги при самопідготовці.

Функціонування комісії з питань академічної доброчесності у закладах вищої освіти. Врахувати слід, що комісія з питань академічної доброчесності створюється з метою моніторингу й дотримання співробітниками і учасниками освітнього процесу норм Положення про комісію з питань академічної доброчесності та Положення про академічну доброчесність. У своїй діяльності Комісія керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільним Кодексом України, Статутом Університету, Правилами внутрішнього розпорядку Університету, Колективним договором, керівними принципами IAU-MCO (International Association of Universities and the Magna Charta Observatory) щодо інституційного етичного кодексу вищої освіти, Європейською Хартією дослідників, Берлінською декларацією про відкритий доступ до знань у науці й гуманітарній сфері, Бухарестською декларацією етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі та іншими нормативно-правовими актами чинного законодавства України та внутрішньо-університетськими нормативними актами й цим Положенням про комісію з питань академічної доброчесності. Повноваження Комісії: одержувати й розглядати заяви щодо порушення принципів академічної доброчесності, аналізувати їх і готувати відповідні висновки, а також приймати й розглядати апеляційні скарги і приймати стосовно них рішення тощо; залучати до своєї роботи експертів з

різних галузей, а також використовувати технічні й програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою; проводити інформаційну роботу з популяризації принципів академічної доброчесності й професійної етики науково-педагогічних, наукових працівників і здобувачів вищої освіти; готувати пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності в освітню й наукову діяльність Університету; надавати рекомендації та консультації щодо способів і шляхів більш ефективного дотримання норм цього Положення; інші повноваження відповідно до вимог чинного законодавства України та внутрішньо-університетських нормативних актів. Комісія вповноважується одержувати заяви про порушення академічної доброчесності й апеляційні заяви, що стосуються питань, пов'язаних з оцінюванням знань здобувачів освіти й визначенням результатів навчання; розглядати їх і приймати відповідні рішення; надавати пропозиції адміністрації Університету щодо накладання відповідних санкцій.

Розкрити та визначити процес проведення опитувань учасників освітнього процесу як інструмент боротьби з академічною недоброчесністю.

Проаналізувати Кодекс честі університету його зміст. Довести важливість та необхідність підписання декларації про дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти Харківського національного університету внутрішніх справ.

При розкритті питання про відкритий доступ до творчих здобутків й розкриття інформації та попередження плагіату, варто врахувати і норми національного законодавства. Розкрити основні ідеї концепції Відкритого доступу. З урахуванням суспільної думки та національного законодавства визначити основні ідеї підтримки та опозиції до відкритого доступу до інформації. Охарактеризувати позицію України щодо відкритого доступу.

Розкрити та визначити шляхи та засоби забезпечення відкритого доступу до інформації. З'ясувати перспективи зеленого шляху відкритого доступу. Проаналізувати тематичні репозитарії, урядові репозитарії, інституційні репозитарії, агрегаційні репозитарії. Охарактеризувати функції репозитаріїв. Дослідити та встановити переваги розміщення результатів наукових досліджень у відкритому доступі. Визначити необхідність національного репозитарію академічних текстів та академічна доброчесність в Україні.

При дослідженні даного питання щодо відкритих даних та відкритої науки, звернути увагу варто на сучасні тенденції у сфері телекомунікаційних технологій та захисту інформації. Причини та переваги поширення дослідницьких даних. Розкрити способи та методи зберігання та захисту даних. Проаналізувати приватність і конфіденційність даних. Дослідити та проаналізувати ліцензії та особливості їх використання.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Просвітницька й виховна робота в системі запобігання порушень.
2. Кодекс честі університету.

3. Відкритий доступ до творчих здобутків й розкриття інформації та попередження плагіату. Основні ідеї концепції.
4. Позиція України щодо відкритого доступу.
5. Переваги розміщення результатів наукових досліджень у відкритому доступі.

Теми рефератів:

1. Заходи щодо попередження порушень академічної доброчесності.
2. Шляхи та засоби забезпечення відкритого доступу до інформації.
3. Переваги розміщення результатів наукових досліджень у відкритому доступі.
4. Відкриті дані та відкрита наука.

Література

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 09.09–21.09.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Ун-ту Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 147 с.
2. Академічна доброчесність: з чіткими орієнтирами до сталого розвитку // URL: <https://saiup.org.ua/novyny/z-chitkymy-oriyentyramy-stalogo-uzspihu-akademichna-dobrochesnist-yak-zaporuka-yakisnoyi-osvity/>.
3. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. Платформа Prometheus. // URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/about
4. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г.Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О.Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
5. Академічна культура дослідника в освітньому просторі: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17 травня 2018 року)/ за ред. О.М. Семеног. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 268 с.
6. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
7. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В. Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Київ-Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25-34.
8. Гунчак В.М. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності та поблажливості // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 3 (49). С. 14-23.
9. Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти // URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf

10. Етичний кодекс ученого України. // URL: <https://www.znu.edu.ua/etychnyjkodeks-uchenogo-Ukrainy.pdf>
11. Задорожна, С. М. Внутрішні документи установи як спосіб забезпечення академічної доброчесності // Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників стажування. Варшава, 2020. С. 41–45.
https://www.iiasc.org/wpcontent/uploads/2020/10/iiasc_academic_integrity_09_2020.pdf.
12. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти // URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/.pdf>.
13. Кодекс честі Національного технічного університету України [Електронний ресурс] / URL:КПІ.: <http://kpi.ua/code>.
14. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О.С.Чмир, Т.К.Кваша, Т.О.Ярошенко та ін. К. : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с. // URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repoz_ytarii_akademichnykh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
15. Положення про Національний репозитарій академічних текстів : постанова Каб. Міністрів України від 19 лип. 2017 р. № 541. // URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2017-%D0%BF#Text>
16. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5.09.2017) : лист М-ва освіти і науки України від 23.10.2018 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
17. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист М-ва освіти і науки : від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>

ТЕМА № 10. Особливості використання онлайн-сервісів та комп'ютерних програм на дотримання академічної доброчесності в ВНЗ.

Семінарське заняття: Особливості використання онлайн-сервісів та комп'ютерних програм на дотримання академічної доброчесності в ВНЗ.

Навчальна мета заняття: засвоєння основних теоретичних положень щодо особливостей використання онлайн-сервісів та комп'ютерних програм на дотримання академічної доброчесності в ВНЗ.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Призначення систем пошуку ознак плагіату. Вимоги до цих систем.
2. Сучасні системи перевірки академічних текстів на плагіат у світі.

3. Основні характеристики систем для перевірки академічних текстів на плагіат. WCopyFind (США). Turnitin (США). Viper (Велика Британія). Urkund (Швеція). PlagScan (Німеччина). StrikePlagiarism (Польща). Unicheck (Україна). IThenticate (США). CrossRef Plagiarism Check (США).
4. Академічні роботи, що підлягають перевірці на плагіат.
5. Загальна схема перевірки академічних робіт на плагіат.
6. Технологія аналізу академічних текстів з використанням систем перевірки тексту на ознаки плагіату.
7. Обліковий запис користувача.
8. Функціональні ролі користувачів.
9. Перевірка документів.
10. Пошук текстових збігів.
11. Сканування декількох документів.
12. Вимоги до електронного варіанту роботи.
13. Критерії оцінювання схожості/ідентичності/запозичень у творах.
14. Індекс унікальності тексту.
15. Аналіз звітів про унікальність тексту.
16. Коефіцієнт подібності.
17. Інтерпретація подібностей.
18. Формування звіту.
19. Вилучення цитат та посилань.
20. Робота з джерелами збігів.
21. Завантаження звіту.
22. Експертна оцінка.
23. Інтеграція систем перевірки тексту на ознаки плагіату з системами управління навчанням (LMS). Сервіси визначення авторства.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

При розкритті питання про призначення систем пошуку ознак плагіату, необхідно розкрити роль антиплагіатних систем у підвищенні якості наукових та академічних робіт. Проаналізувати вимоги до цих систем. Охарактеризувати сучасні системи перевірки академічних текстів на плагіат у світі та Україні. Дослідити та визначити основні характеристики систем для перевірки академічних текстів на плагіат. WCopyFind (США). Turnitin (США). Viper (Велика Британія). Urkund (Швеція). PlagScan (Німеччина). StrikePlagiarism (Польща). Unicheck (Україна). IThenticate (США). CrossRef Plagiarism Check (США).

Визначити які саме академічні роботи, підлягають перевірці на плагіат. Розкрити загальну схему перевірки академічних робіт на плагіат. Дослідити та показати технологію аналізу академічних текстів з використанням систем перевірки тексту на ознаки плагіату. З'ясувати порядок ведення облікового запису користувача. Охарактеризувати функціональні ролі користувачів. Дослідити та розкрити процедуру перевірки документів. Визначити та дослідити процес пошуку текстових збігів та сканування декількох документів. Розкрити вимоги до електронного варіанту роботи.

Охарактеризувати критерії оцінювання схожості/ідентичності/запозичень у творах. Визначити необхідність індексу унікальності тексту.

Результатом роботи антиплагіатних систем є звіт, що містить інформацію щодо наявності текстових збігів порівняно із базами робіт, які використовувались для порівняння, який може бути використаний для подальшого аналізу збігів експертами, що оцінюють роботу. Тому важливим є аналіз звітів про унікальність тексту. Показати коефіцієнт подібності та інтерпретацію подібностей. Показати процес формування звіту. Визначити необхідність вилучення цитат та посилань та роботи з джерелами збігів. Дослідити експертна оцінка.

Показати важливість при вивченні питання про інтеграцію систем перевірки тексту на ознаки плагіату з системами управління навчанням (LMS). Охарактеризувати сервіси визначення авторства.

Питання цільових виступів здобувачів:

1. Сучасні системи перевірки академічних текстів на плагіат у світі.
2. Загальна схема перевірки академічних робіт на плагіат.
3. Критерії оцінювання схожості/ідентичності/запозичень у творах.
4. Інтеграція систем перевірки тексту на ознаки плагіату з системами управління навчанням (LMS). Сервіси визначення авторства.

Теми рефератів:

1. Основні характеристики систем для перевірки академічних текстів на плагіат.
2. Академічні роботи, що підлягають перевірці на плагіат.
3. Технологія аналізу академічних текстів з використанням систем перевірки тексту на ознаки плагіату.
4. Критерії оцінювання схожості/ідентичності/запозичень у творах.
5. Інтеграція систем перевірки тексту на ознаки плагіату з системами управління навчанням (LMS). Сервіси визначення авторства.

Література

6. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О.С.Чмир, Т.К.Кваша, Т.О.Ярошенко та ін. К. : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с. // URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repoz_ytarii_akademichnykh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності // URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf
8. SAIUP. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні // URL: <https://academiq.org.ua/>
9. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/.pdf>

10. Ресурс для перевірки видання на доброчесність : Think. Check. Submit // URL: <https://thinkchecksubmit.org/>
11. Академічна доброчесність в університеті. Платформа ВУМ-online // URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
12. Committee on Publication Ethics : (COPE) : Promoting integrity in research publication. // URL: [_publicationethics.org/](https://publicationethics.org/).
13. Plagiarism.org – Best Practices for Ensuring Originality in Written Work // URL: [www. plagiarism. org/](http://www.plagiarism.org/).
14. Publication Integrity and Ethics // URL: www.integrity-ethics.com/.

3.Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

3.1. Рекомендована література

3.1.1. Основна

1. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О.С.Чмир, Т.К.Кваша, Т.О.Ярошенко та ін. К. : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с. // URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12464/Natsionalnyi_repozytarii_akademichnykh_tekstiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Етика правника: збірка тез доповідей і повідомлень учасників круглого столу (21 листопада 2019 р.) / за ред. Т.Б.Вільчик, Я.О.Ковальнової. Харків: Нац.юрид.ун-т ім.Я.Мудрого, 2019. 307 с. // URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/SB_Etuka_pravnuka_2019.pdf
3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г.Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О.Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики» ; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. К. : Таксон, 2016. 234 с.
5. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.
6. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
7. Bretag Tracey. Handbook of Academic Integrity. Springer Singapore, 2016. 1097 p.
8. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності // URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf
9. SAIUP. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні // URL: <https://academiq.org.ua/>
10. Положення про Національний репозитарій академічних текстів : постанова Каб. Міністрів України від 19 лип. 2017 р. № 541. // URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2017-%D0%BF#Text>
11. Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): лист М-ва освіти і науки від 15.08.2018 р. № 1/11-8681 // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instruktsii/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>
12. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5.09.2017) : лист М-ва освіти і науки України від 23.10.2018 р. № 1/9-650. // URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>

13. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про освіту»: лист М-ва освіти і науки України від 13.10.2017 р. № 1/9-554. // URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/57658/

14. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: лист М-ва освіти і науки: від 23.10.18 р. № 1/9-650. // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/mon.pdf>

15. Положення про академічну доброчесність у ХНУВС // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/academic_integrity_provisions.pdf

16. Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат у Харківському національному університеті внутрішніх справ // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/checking_plagiarism.pdf

17. План заходів щодо дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками Харківського національного університету внутрішніх справ на 2022-2023 навчальний рік // URL: https://univd.edu.ua/files/antiplagiat/plan_of_measures_for_compliance_acad_22_23.pdf

18. Академічна доброчесність у Харківському національному університеті внутрішніх справ // URL: https://univd.edu.ua/files/generaldocs/academic_integrity.pdf

19. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556 – VII. // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

20. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації МОН України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

21. Про наукову і науково – технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848 – VIII // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n946>.

22. Про авторське право і суміжні права: закон України від 23.12.1993 №3792-XII. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

23. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-У111.BBP, 2017, № 38-39, ст.380.

24. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності: лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263.

25. Декларація про дотримання академічної доброчесності учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти // URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Deklar_pro_dobr.pdf

26. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти // URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/.pdf>.

27. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Заходи в рамках проекту 1.01.2016 – 31.12.2019 // URL: http://lawfaculty.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/SAIUP-Program-Description-2016-2019_UKR_final.pdf

28. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf>

29. Етичний кодекс ученого України. // URL: <https://www.znu.edu.ua/etychnyjkodex-uchenogo-Ukrainy.pdf>

3.1.2 Допоміжна

1. Gallant Tricia. Academic Integrity in the Twenty-First Century. Jossey-Bass, 2008. 168 p.

2. Kwong Theresa, Hafiz Muhammad, Lau Peter, Chan Isaac. Academic Integrity and Ethics: The Influence of Culture and Prior Academic Background. Journal on Excellence in College Teaching, 2018. Vol. 29, 3-4. Pp. 53–72.

3. Абрамов Е. Г. Какой должна быть аннотация к научной статье // Научная периодика: проблемы и решения. М., 2012. Т. 2, № 3. С. 4-6.

4. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 09.09–21.09.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Ун-ту Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 147 с.

5. Академічна доброчесність: з чіткими орієнтирами до сталого розвитку // URL: <https://saiup.org.ua/novyny/z-chitkymy-oriyentyramy-stalogo-uspihu-akademichna-dobrochesnist-yak-zaporuka-yakisnoyi-osvity/>.

6. Академічна культура дослідника в освітньому просторі: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17 травня 2018 року)/ за ред. О.М. Семеног. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 268 с.

7. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.

8. Американська асоціація університетських професорів .Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. 21-22 листоп. 2016 р., м. Львів. К.: Таксон, 2016. 436с.

9. Бетс Герман Искусство говорит на суде. К.: Центр учбової літератури, 2017. 112 с.

10. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність : академічні та громадянські чесноти // Філософська думка. К., 2014. № 5. С. 110-122.

11. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.

12. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: кроскультурний аналіз // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». Львів, 2013. Вип. 16. С. 241-248.

13. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Київ-Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25-34.

14. Заболотная Л.В. Некоторые аспекты компаративно-правовых методологических правил. *Правове життя сучасної України* : у 3-х т: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.112-115.

15. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2013. Ч. 2. С. 61–71

16. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики : зб. наук. пр. К., 2013. Ч. 21. С. 61-71.

17. Молдован В. В. Судова риторика. К.: Юрінком Інтер, 2020. 496 с.

18. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник (галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право). Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168с

19. Плагіат у студентських роботах : методи виявлення та запобігання : метод. посіб. / за ред. Н. В. Стукало. Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.

20. Піхурець О. Плагіат: проблеми виявлення та засоби попередження // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Львів: ЛьвДУВС, 2012. Вип.2(1). С. 161-172.

21. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: Монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.

22. Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.]. К., 2015. Вип. 11. С. 100–106.

23. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2012. 320 с.

3.1.3 Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео – лекції, інше методичне забезпечення

1. Ресурс для перевірки видання на доброчесність : Think. Check. Submit // URL: <https://thinkchecksubmit.org/>

2. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. Платформа Prometheus. // URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/about

3. цінювання без знецінювання. Онлайн-курс про сучасні практики оцінювання. Студія онлайн-самоосвіти Ed-Era. // URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!/410>

4. Академічна доброчесність в університеті. Платформа ВУМ-online
// URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
5. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах : DSpace.
// URL: _ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
6. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою Інтернет ресурсів. // URL: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.
7. Стилi оформлення бiблiографiчних посилань для мiжнародних публiкацiй. Ч. 1. // URL: www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliohrafichnykh.
8. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». // URL: <http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books/acgr.pdf>.
9. Cite This for Me // URL: <https://www.citethisforme.com/>.
10. Committee on Publication Ethics : (COPE) : Promoting integrity in research publication. // URL: _publicationethics.org/.
11. Plagiarism.org – Best Practices for Ensuring Originality in Written Work // URL: www.plagiarism.org/.
12. Publication Integrity and Ethics // URL: www.integrity-ethics.com/.
13. VAK.in.ua – Автоматичне оформлення джерел по ВАК України. // URL: _vak.in.ua/